

RAMMEPLAN

FOR

ERGOTERAPEUTUTDANNING

Fastsatt 1. juli 2004 av
Utdannings- og forskningsdepartementet

Innhold

1. INNLEDNING.....	3
2. FELLES INNHOLDSDEL	3
2.1 Formål	3
2.2 Mål	3
2.3 Innhold	4
3. UTDANNINGSSPESIFIKK DEL	4
3.1 Innledning	4
3.2 Formål	4
3.3 Mål	5
3.4 Innhold	7
3.5 Organisering.....	9
3.6 Vurderingsordninger	10
FORSKRIFT TIL RAMMEPLAN FOR ERGOTERAPEUTUTDANNING.....	11

1. INNLEDNING

Etter lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 46 nr. 2 kan departementet fastsette nasjonal rammeplan for enkelte utdanninger. Rammeplanen angir mål og formål for utdanningene, viser utdanningenes omfang og innhold og gir retningslinjer for organisering, arbeidsmåter og vurderingsordninger. Rammeplanen er forpliktende for institusjonene, de tilsatte, studentene og representantene for praksisopplæringen og skal sikre et nasjonalt likeverdig faglig nivå, slik at utdanningene framstår som enhetlige og gjenkjennelige, uavhengig av institusjon. Rammeplanene for helsefagutdanningene forenkler også helsemyndighetenes arbeid med å autorisere helsepersonell.

Med utgangspunkt i rammeplanene utarbeider institusjonene fagplaner som viser hvordan de organiserer og tilrettelegger studieprogrammene innenfor de grenser rammeplanen fastsetter.

Utdanningene skal også oppfylle krav som stilles i aktuelle lover for yrkesutøvelse, spesielle direktiver fra EU, og internasjonale konvensjoner.

Denne rammeplanen omfatter en del som er felles for flere helse- og sosialfagutdanninger og en del som er spesifikk for ergoterapeututdanningen.

2. FELLES INNHOLDSDEL

2.1 Formål

Helse- og sosialfagutdanningene har som overordnet mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere som setter mennesket i sentrum, og som kan planlegge, organisere og gjennomføre tiltak i samarbeid med brukere og andre tjenesteytere. Formålet med felles innholdsdel er å utdanne helse- og sosialarbeidere som skal kunne samarbeide tverrfaglig innen helse- og sosialsektoren, i tråd med intensjonene i relevante lover.

2.2 Mål

Helse- og sosialfaglig yrkesutøvelse er basert på felles verdigrunnlag. Felles innholdsdel skal bidra til at studentene tilegner seg nødvendig kunnskap og forståelse innen en felles referanseramme for yrkesutøvelse i helse- og sosialtjenesten. Gjennom studiet skal studentene utvikle et helhetlig syn på mennesket, vise respekt for menneskets integritet og rettigheter og ivareta brukernes autonomi og rett til medbestemmelse. Felles innholdsdel skal også oppøve studentenes evne til å stille spørsmål som utvikler kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Videre skal den styrke evnen til tverrfaglig samarbeid.

Etter fullført felles innholdsdel skal studentene

- kunne lese forskningsrapporter og nyttiggjøre seg forskningsresultater i yrkesutøvelsen
- kunne begrunne sine handlinger overfor brukere, andre yrkesutøvere og overfor arbeidsgivere ut fra et vitenskapsteoretisk og forskningsmetodisk syn
- kunne dokumentere eget arbeid, utføre prosjektarbeid og evaluere eget arbeid
- vise et helhetlig syn på mennesket og respekt for menneskets integritet og rettigheter
- identifisere etiske dilemmaer på samfunnsplan, i praktisk helsearbeid og sosialt arbeid

- reflektere over etiske problemstillinger, ha etisk handlingsberedskap og kunne avsløre verdikonflikter
- ha kunnskap om helse- og sosialproblemer, velferdsstaten og dens profesjoner
- kjenne rammene for egen faggruppe og oppgavefordelingen mellom helse- og sosialfaggruppene
- kjenne forvaltningsnivåene og beslutningsstrukturene i helse- og sosialsektoren og relevante lover, forskrifter og avtaler
- kjenne bakgrunnen for helse- og sosialpolitiske prioriteringer og kjenne til konsekvenser av slike prioriteringer
- ha kunnskaper om hvordan en kan påvirke helse- og sosialpolitikken
- ha kunnskap om helse- og sosialpolitikk i nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- kunne kommunisere med mennesker med ulik etnisk, religiøs og kulturell bakgrunn
- være lagarbeider og kunne samarbeide med brukere og andre yrkesgrupper
- vise kunnskap om konfliktløsning

2.3 Innhold

Rammeplanens felles innholdsdel utgjør 30 studiepoeng for ergoterapeut-, fysioterapeut-, radiograf-, sykepleier-, vernepleier-, sosionom- og barnevernspedagogutdanningene. (For bioingeniørutdanningen tilsvarer fellesinnholdet 15 studiepoeng)

Felles innholdsdel

1	Vitenskapsteori, forskningsmetode og etikk	15 studiepoeng
A	Vitenskapsteori og forskningsmetode	6 studiepoeng
B	Etikk	9 studiepoeng
2	Samfunnsfaglige emner	15 studiepoeng
A	Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk	9 studiepoeng
B	Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	6 studiepoeng
Sum		30 studiepoeng

Det legges til grunn at institusjonene legger til rette for felles undervisning på tvers av utdanningene der det er mulig.

3. UTDANNINGSSPESIFIKK DEL

3.1 Innledning

Ergoterapeututdanningen skal være i samsvar med nasjonale og internasjonale helse- og utdanningspolitiske føringer som:

- norske lover, forskrifter og politiske beslutninger
- internasjonale deklarasjoner, standarder og politiske føringer om helsepolitikk, menneskerettigheter og høyere utdanning

3.2 Formål

Formålet med ergoterapeututdanningen er å utdanne brukerorienterte og reflekterte yrkesutøvere som er kvalifiserte til å arbeide med å fremme befolkningens helse- og livskvalitet. Gjennom metodisk bruk av aktivitet skal ergoterapeuter kunne arbeide for å

gjenoppbygge tapt aktivitet etter sykdom eller skade og arbeide for å fremme tilpasning til ny livssituasjon.

Formålet med studiet er videre å kvalifisere studentene til å kunne:

- utføre helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende, habiliterende og vedlikeholdende arbeid
- arbeide innen sektorer i helse- og sosialtjenester, kultur og utdanning
- arbeide med et internasjonalt perspektiv i tråd med internasjonale standarder for ergoterapeututdanning
- arbeide etisk fundert og klientsentrert
- arbeide faglig oppdatert, fremtidsrettet og forskningsbasert
- arbeide i dialog med praksisfeltet og i tråd med gjeldende lovverk

Fullført studium gir graden bachelor i ergoterapi og grunnlag for å søke autorisasjon som ergoterapeut i henhold til lov om helsepersonell.

3.3 Mål

Etter endt grunnutdanning skal studentene kunne

- forstå og begrunne sammenhengen mellom virksomhet og helse og samspillet mellom aktivitet, person og omgivelser
- anvende forskning, teorier og modeller om menneskelig aktivitet, deltakelse og kroppsfunksjoner
- utføre analyser av menneskers aktivitet og virksomhet i ulike omgivelser
- vurdere innhentet informasjon og litteratur utfra vitenskapelige kriterier
- møte mennesker med empati og respekt, utvikle etiske resonnementer og følge yrkesetiske retningslinjer
- kjenne egne ressurser og områder for videreutvikling
- reflektere i og over handling i praksis
- samarbeide med klienter, pårørende, fagpersoner og andre
- respektere ulike kulturers verdier i forhold til aktivitet
- gjennomføre klientsentrert tilnærming
- ha handlekompetanse i kommunikasjon og formidling
- delta i samordning av ulike tjenesteytelser og oppfølging av klienten

Etter endt grunnutdanning skal studentene kunne anvende kunnskap om:

- aktivitetsvaner og -verdier
- norsk ergoterapihistorie
- helse- og sosialtjenesten og lovregulering i Norge

Etter endt grunnutdanning skal studentene kunne bruke ressursorienterte, myndiggjørende og problemløsende arbeidsmodeller overfor individer, grupper og befolkning ved å:

- samle inn/kartlegge informasjon om aktivitetsfunksjon ved hjelp av bl.a. observasjon, samtale, intervju, spørreskjema og normerte tester om:
 - menneskers samfunnsdeltakelse og aktivitetsutføring i lek, læring, arbeid og hverdagsaktiviteter
 - motorikk, prosess- og kommunikasjonsferdigheter og relevante kroppslige funksjoner som muliggjør og påvirker aktivitetsutføring
 - materielle og sosiale omgivelser og politiske forhold som påvirker helse og aktivitetsfunksjoner
 - risikofaktorer i forhold til helse, ulykker og aktivitetsproblemer
- analysere virksomhet og aktivitetssituasjoner
- formulere mål med utgangspunkt i menneskers ønsker og rett til virksomhet og samfunnsdeltakelse
- planlegge og begrunne tiltak som kan være individuelle planer og aktivitetsanalyser i forhold til grupper og tjenester
- gjennomføre tiltak inkludert helsefremmende, forebyggende, behandlende, rehabiliterende, habiliterende og vedlikeholdende arbeid ved hjelp av:
 - veiledning, informasjon og undervisning om sammenhenger mellom aktivitet, omgivelser og helse herunder levevaner, aktivitetsmønster, arbeidsmiljø, arbeidsstillinger og konsekvenser av inaktivitet
 - utforming av fysiske omgivelser i bomiljø, fritids- og lekeareal, offentlige bygninger og veganlegg med sikte på sikkerhet og deltakelse
 - deltakelse i offentlig planlegging og utforming av reguleringsplaner, større bygg, trafikksikkerhet og helse- og sosialplaner
 - tilpassing og påvirkning av omgivelser i hjem, arbeid, barnehage og utdanning
 - bevisstgjøring av og motivering for endring av holdninger og aktivitetsvaner
 - tilrettelegging av aktivitetssituasjoner i lek, fritid, arbeid, utdanning og hverdag for å fremme læring og deltakelse
 - ADL-trening og arbeids- og sosialtrening
 - funksjonstrening og behandling av motorikk-, prosess- og kommunikasjonsferdigheter og relevante kroppsfunksjoner ved metodisk bruk av aktivitet
 - håndtrening og utforming av ortoser
 - metodisk bruk av aktivitetssituasjoner og gruppeaktiviteter for å fremme deltakelse, kommunikasjon og samhandling
 - kompenserende tiltak inkludert tekniske hjelpemidler, tilpassing av materiell/utstyr, alternative framgangsmåter og arbeidsteknikk
 - metodisk bruk av kreative aktiviteter for å bearbeide og uttrykke tanker og følelser
- evaluere arbeidsprosesser og resultat for bruk i:
 - skriftlig og muntlig dokumentasjon og rapportering
 - fagutvikling og forskning

3.4 Innhold

Studiet omfatter totalt 180 studiepoeng fordelt på fire hovedemner. Kunnskap fra naturvitenskapelige, medisinske, humanistiske og samfunnsvitenskapelige emner skal bidra til å belyse menneskelig aktivitet og ergoterapeutisk praksis. De ulike hovedemnene i rammeplanen må derfor ses og studeres i sammenheng i et integrert løp som skal gjenspeiles i arbeidsformene. Praksisstudier knyttes opp til alle hovedemnene.

Oversikt over hoved- og delemner

1	Ergoterapi - fundament og utvikling	30 studiepoeng
A	Idé-, teori- og erfaringsgrunnlag	15 studiepoeng
B	Vitenskapsteori og forskningsmetode*	6 studiepoeng
C	Forskning og utvikling i ergoterapi	9 studiepoeng
2	Ergoterapi - yrkesutøvelse	75 studiepoeng
A	Helsefremmende og forebyggende arbeid	15 studiepoeng
B	Rehabiliterende arbeid	33 studiepoeng
C	Habiliterende arbeid	15 studiepoeng
D	Behandlende arbeid	12 studiepoeng
3	Naturvitenskapelige og medisinske emner	30 studiepoeng
A	Anatomi og fysiologi	15 studiepoeng
B	Sykdomslære og funksjonshemming	15 studiepoeng
4	Samfunnsvitenskapelige og humanistiske emner	45 studiepoeng
A	Sosiologi og sosialantropologi	9 studiepoeng
B	Psykologi og pedagogikk*	18 studiepoeng
C	Stats- og kommunalkunnskap, helse og sosialpolitikk*	9 studiepoeng
D	Etikk*	9 studiepoeng
Sum		180 studiepoeng

*Emnene inngår helt eller delvis i felles innholdsdel for helse- og sosialfagutdanningene

Hovedemne 1: Ergoterapi - fundament og utvikling - 30 studiepoeng

Det tas utgangspunkt i kvalifiseringsmålene.

Delemne 1A: Idé-, teori- og erfaringsgrunnlag - 15 studiepoeng

Delemnet skal inneholde følgende elementer:

Fagets tradisjon, idégrunnlag, yrkesetikk og ergoterapeuters syn på virksomhet, helse og livskvalitet, menneskelig aktivitet, aktivitetserfaring og aktivitetsanalyse.

Delemne 1B: Vitenskapsteori og forskningsmetode - 6 studiepoeng*

Delemnet skal inneholde følgende elementer:

- vitenskapens betydning for generell fagkunnskap
- fagkritikk og forskningsetikk
- ulike metoder for innhenting og bearbeiding av data
- gjennomføring av prosjektarbeid og dokumentasjon av arbeidet

Delemne 1C: Forskning og utvikling i ergoterapi - 9 studiepoeng

Delemnet skal inneholde følgende elementer:

Rapportering, dokumentasjon, fagutvikling og evidens-/kunnskapsbasert yrkesutøvelse, ergoterapiforskning og aktivitetsvitenskap.

Hovedemne 2: Ergoterapi - yrkesutøvelse - 75 studiepoeng

Delelmene 2A-D overlapper hverandre og må ses i sammenheng. Det tas utgangspunkt i målformuleringene.

Delemne 2A: Helsefremmende og forebyggende arbeid - 15 studiepoeng

Her vektlegges materielle og sosiale omgivelser og politiske forhold som påvirker helse og virksomhet med utgangspunkt i menneskers rett til virksomhet og samfunnsdeltakelse.

Delemne 2B: Rehabiliterende arbeid - 33 studiepoeng

Her vektlegges samarbeid med voksne og eldre for å gjenvinne og vedlikeholde aktivitet og samfunnsdeltakelse i arbeid, fritid og hjem.

Delemne 2C: Habilerende arbeid - 15 studiepoeng

Her vektlegges samarbeid med barn, unge og foresatte for utvikling og deltakelse i lek, læring og dagligaktiviteter.

Delemne 2D: Behandlende arbeid - 12 studiepoeng

Her vektlegges kroppsfunksjoner og ferdigheter som utgjør forutsetninger for aktiv deltakelse; motorikk-, prosess- og kommunikasjonsferdigheter.

Hovedemne 3: Naturvitenskapelige og medisinske emner - 30 studiepoeng

Delemne 3A: Anatomi og fysiologi - 15 studiepoeng

Delemnet skal gi kunnskap om muskel-, skjelett- og nervesystemet med vekt på hvordan bevegelse og kognitive funksjoner samspiller i daglige aktiviteter.

Delemne 3B: Sykdomslære og funksjonshemming - 15 studiepoeng

Delemnet skal gi innsikt i begrepene helse, sykdom og funksjonshemming. Relevante diagnoser og klienters egenopplevelse av aktivitetsproblemer og sykdom inngår.

Hovedemne 4: Samfunnsvitenskapelige og humanistiske emner - 45 studiepoeng

Delemne 4A: Sosiologi og sosialantropologi - 9 studiepoeng

Delemnet skal gi kunnskap om menneskers virksomhet og aktivitet i kulturelt og samfunnsmessig perspektiv. Normer og verdier, levekår og menneskerettigheter inngår.

Delemne 4B: Psykologi og pedagogikk - 18 studiepoeng*

Delemnet skal gi kunnskap om menneskers aktivitet og utfoldelse i forhold til utvikling, læring, motivasjon og mestring. Inkludert er fellesdelen *Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning* på 6 studiepoeng med følgende elementer:

- kommunikasjon mellom yrkesutøver og bruker
- tverrkulturell kommunikasjon
- tverrfaglig samarbeid og kommunikasjon i grupper og organisasjoner
- oppøving av evne til samarbeid og konfliktløsning

Delemne 4C: Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk - 9 studiepoeng*

Delemnet skal inneholde følgende elementer:

- velferdsstatens utvikling og sammenhengen mellom samfunnsutvikling, levekår og individuelle helse- og sosialproblemer
- helse- og sosialsektoren og beslutningsprosesser på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- helse- og sosialpolitiske prioriteringer og forholdet mellom offentlig og privat ansvar og omsorg
- lovverk, forskrifter og avtaler som regulerer helse- og sosialsektorens virkefelt, saksbehandling og finansiering av tjenestene
- profesjonalisering i helse- og sosialsektoren og ulike aktørers roller
- kvalitetssikring, internkontroll og kvalitetsutvikling

Delemne 4D: Etikk - 9 studiepoeng*

Delemnet skal inneholde følgende elementer:

- etisk teori og ulike verdioppfatninger, menneskesyn og livssyn
- menneskerettigheter
- etiske dilemma i helse- og sosialsektoren med trening i etisk refleksjon
- yrkesetiske verdier og prinsipper

3.5 Organisering

a) Studieorganisering

Studiet utgjør til sammen 180 studiepoeng hvorav praksisstudier normalt utgjør 60 studiepoeng og ferdighetstrening minimum 15 studiepoeng. Institusjonene kan redusere praksistiden med maksimum 15 studiepoeng, men disse må da erstattes med 15 studiepoeng brukerrettet ferdighetstrening ved institusjonen, slik at praksisstudier og ferdighetstrening til sammen utgjør 75 studiepoeng. Praksisstudier knyttes til alle fire hovedemner. Ferdighetstrening knyttes hovedsakelig til hovedemne 2.

Det forutsettes at kunnskapen fra de fire hovedemnene integreres. Studiet må organiseres med varierte pedagogiske virkemidler som stimulerer studentenes egenaktivitet og samhandling.

Det er opp til den enkelte utdanning å tematisere studieforløpet. Med utgangspunkt i fellesdelen bør institusjonene legge til rette for at studentene gjennom ulike felles tiltak får erfaring i tverrfaglig samarbeid med andre utdanninger.

b) Organisering av praksis

Praksisstudiene og ferdighetstrening er obligatorisk og knyttes til målene. Praksisstudiene skal være planlagte og målrettede, og samtidig knyttes til det situasjonsbestemte i praksis. Praksisperiodene skal inkludere erfaring med:

- ulike aktivitetsmuligheter og aktivitetsproblem
- mennesker i ulike aldersgrupper
- enkeltpersoner, utsatte grupper og befolkning generelt
- arbeid i forhold til person, aktivitet og omgivelser
- mennesker som har hatt funksjonshemming/sykdom over lang og kort tid
- mennesker med problemer knyttet til somatisk og mental helse
- arbeid i og utenfor institusjon
- drøfting av praksiserfaringer i relasjon til teorigrunnlaget

- planlegging av og refleksjon i forhold til praksis

Praksisstudier skal inkludere ukentlig veiledning av kompetent veileder, primært av ergoterapeut. Det skal utarbeides gjensidig forpliktende samarbeidsavtaler mellom institusjon og praksisfelt. Avtalene skal sikre tilgang til egnede praksisplasser og skal beskrive roller, arbeidsoppgaver og ansvarsfordeling.

Ferdighetstrening innebærer at studentene øver på og reflekterer over sentrale ferdigheter for yrkesutøvelsen som er beskrevet i målene. Ferdighetstrening ved institusjonene stiller krav til rom og utstyr for utprøving og opptrening i aktiviteter i forbindelse med personlig hygiene, husholdning og andre daglige aktiviteter, kreativ virksomhet, arbeidsteknikker/-operasjoner og bevegelsesaktiviteter. Ferdighetstrening forutsetter undervisning i mindre grupper.

3.6 Vurderingsordninger

Vurderingsordningene skal sikre at studentene i løpet av studiet tilegner seg de kunnskaper og kvalifikasjoner som er skissert i målsettingene for ergoterapeututdanningen.

FORSKRIFT TIL RAMMEPLAN FOR ERGOTERAPEUTUTDANNING

Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 1. juli 2004 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr 22 om universiteter og høyskoler.

§ 1 Innhold

3-årig ergoterapeututdanning skal bestå av følgende hoved- og delemner på til sammen 180 studiepoeng:

1 Ergoterapi - fundament og utvikling	30 studiepoeng
A Idé-, teori og erfaringsgrunnlag	15 studiepoeng
B Vitenskapsteori og forskningsmetode	6 studiepoeng
C Forskning og utvikling i ergoterapi	9 studiepoeng
2 Ergoterapi - yrkesutøvelse	75 studiepoeng
A Helsefremmende og forbyggende arbeid	15 studiepoeng
B Rehabiliterende arbeid	33 studiepoeng
C Habiliterende arbeid	15 studiepoeng
D Behandlende arbeid	12 studiepoeng
3 Naturvitenskapelige og medisinske emner	30 studiepoeng
A Anatomi og fysiologi	15 studiepoeng
B Sykdomslære og funksjonshemming	15 studiepoeng
4 Samfunnsvitenskapelige og humanistiske emner	45 studiepoeng
A Sosiologi og sosialantropologi	9 studiepoeng
B Psykologi og pedagogikk	18 studiepoeng
C Stats- og kommunalkunnskap, helse og sosialpolitikk	9 studiepoeng
D Etikk	9 studiepoeng
Sum	180 studiepoeng

Departementet kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra bestemmelsene om fordeling av vektall på ulike hoved- og delemner.

§ 2 Fagplan

Bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger utover det som følger av rammeplanen, fastsettes av institusjonens styre og tas inn i fagplanen. Det skal framgå av fagplanen i hvilke deler av studiet det er krav til studiedeltaking.

§ 3 Praksis

Praksisstudier og ferdighetstrening skal utgjøre 75 studiepoeng hvorav praksisstudier skal utgjøre minimum 45 studiepoeng. Praksisstudiene skal omfatte sentrale arbeidsområder for ergoterapeuter. Institusjonens styre utarbeider retningslinjer og er ansvarlig for tilrettelegging og gjennomføring av praksisopplæringen.

§ 4 Eksamensbestemmelser

Eksamen organiseres og gjennomføres etter den eksamensforskrift som er fastsatt ved institusjonen.

Eksamen skal omfatte alle hovedemner i rammeplanen, men en eksamen kan omfatte emner fra flere hovedemner.

Studenten skal utarbeide en fordypningsoppgave over et faglig relevant emne med et omfang på minimum 12 studiepoeng.

§ 5 Praksisvurdering

Vurdering skal være en kontinuerlig og obligatorisk del av praksisundervisningen.

Hvis det oppstår tvil om praksisstudiet kan godkjennes, skal studenten halvveis eller senest 3 uker før avsluttet periode få en skriftlig melding. Meldingen skal angi hva studenten ikke mestrer, og hvilke krav som må oppfylles for å bestå praksisstudiene. Om studenten i slutten av praksisperioden viser handling/atferd som åpenbart ikke gir grunnlag for å bestå praksis, kan studenten likevel få karakteren *ikke bestått* selv om forutgående tvilsmelding ikke er gitt.

Ved vurdering av praksisstudier brukes karakteren *bestått/ikke bestått*.

§ 6 Vitnemål

Det utstedes vitnemål til studenter som har bestått ergoterapeututdanningen. Av vitnemålet skal det framgå hvilke prøver som er avlagt med angivelse av omfang, resultat og når de er avlagt. Tittel på fordypningsoppgaven skal framgå av vitnemålet.

Fullført studium gir graden bachelor i ergoterapi.

§ 7 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra og med studieåret 2004/2005.